

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların **Sağlık Bakanı Kemal MEMİŞOĞLU** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

İbrahim AKIN
İzmir Milletvekili

Son dönemde sosyal medyada ve uluslararası basında yoğun şekilde paylaşılan bir video, Suriye'de yaşanan çatışmalarla ilgili büyük bir toplumsal infial yaratmıştır. Görüntülerde, Hayat Tahrir al-Şam (HTŞ) saflarında yer aldığı iddia edilen bir silahlı kişinin, çatışmalarda hayatını kaybetmiş olduğu belirtilen YPJ'li (Kadın Savunma Birlikleri) bir kadının örgülü saçını keserek elinde dolaştırdığı ve bu davranışı kamera karşısında alaycı bir dille sergilediği görülmüştür. Bu görüntülere karşı, dünyanın farklı yerlerinde özellikle kadınlar tarafından saç örme eylemi yoluyla barışçıl protestolar gerçekleştirilmiş; sosyal medyada saçlarını örerek dayanışma ve tepki gösteren paylaşımlar yapılmıştır. Bu eylemler, herhangi bir şiddet içermeyen, başkasına zarar vermeyen, yalnızca insanlık suçuna dikkat çekmeyi amaçlayan barışçıl ifadelerdir.

Yaşamını yitirmiş bir kadının saçını kesmek ve bunu bir “ganimet” olarak alaycı bir tavırla paylaşmak, savaş hukuku ve temel insanlık onuruna aykırı davranışların simgesel bir ifadesidir. Bu tür bir eylem, sadece o bireyin beden bütünlüğüne yönelik bir saygısızlık değil, aynı zamanda ciddi bir insanlık suçuna işaret eden bir davranıştır. Uluslararası insancıl hukukta, ölü bedenlere yönelik kötü muamele savaş suçu kapsamında tanımlanmakta, bu tür görüntülerin propaganda aracı olarak kullanılmasının bile insanlık suçu bağlamında ağır etik ve yasal ihlaller içerdiği kabul edilmektedir.

Ancak kamuoyuna yansıyan bilgilere göre, bu insanlık dışı olaya dikkat çeken bazı kişilerin idari ya da adli soruşturmalara maruz bırakıldığı görülmektedir. Kamu görevlilerinin davranışlarını düzenleyen 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri, insan haklarına saygı, onur ve haysiyet ilkelerine uyum göstermeyi zorunlu kılmaktadır. Bu mevzuat, insanlık suçlarına dikkat çeken, bunları kamuoyuna açıklayan veya bu tür suçları protesto eden barışçıl, zararsız ve ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilebilecek davranışları hiçbir şekilde sınırlamaya veya soruşturma konusu yapmaya yönelik bir hüküm içermez.

Buna karşın basına yansıyan haberlere göre Kocaeli’nde insanlık suçu mahiyetindeki olaylara dikkat çekmek bir sağlık personeli hakkında Kocaeli İl Sağlık Müdürlüğü tarafından adli ve idari soruşturma açılması ya da bu eylemleri suç gibi göstermeye yönelik girişimler, sadece ifade özgürlüğünü kısıtlamakla kalmaz. Bu durum aynı zamanda toplumsal vicdana aykırı davranışlara karşı duyarlılığı zayıflatır ve o insanlık suçuna dolaylı olarak ortak olma riskini artırır. Bu tür tepkisizlik, hem uluslararası normlara uyum açısından hem de etik devlet anlayışı açısından kabul edilemez.

Bu nedenle, Sağlık Bakanı’nın konuya dair açıklama yapması ve Bakanlık olarak bu tür insanlık suçlarına dikkat çeken kişilere yönelik idari ya da adli soruşturma süreçlerine ilişkin yaklaşımının açıklığı kavuşturulması kaçınılmaz görülmektedir.

Bu bağlamda;

1. Bakanlık olarak Suriye’de yaşanan ve bir kadının saçının kesilerek alaycı bir şekilde sergilenmesini gösteren videoda ortaya çıkan davranışı onaylıyor musunuz? Bu davranış hakkında herhangi bir resmi kanaat veya değerlendirmeniz var mıdır?
2. İnsanlık suçlarına dikkat çeken barışçıl ve zararsız eylemler ile ifade özgürlüğü kapsamında gerçekleştirilen protesto davranışlarının hangi gerekçelerle soruşturma konusu yapıldığı Bakanlık tarafından nasıl değerlendirilmektedir?
3. Bakanlığınız, uluslararası insancıl hukuk ve insan hakları standartları çerçevesinde bu tür görüntü ve davranışların savaş suçu kapsamında değerlendirilip değerlendirilmediği konusunda bir çalışma veya rapor hazırlamış mıdır?
4. Bakanlığınız, bu tür eylemleri ifade özgürlüğü ve insan hakları kapsamında mı değerlendirmektedir, yoksa disiplin suçu olarak mı görmektedir? Bu konuda yazılı bir genelge veya talimat bulunmakta mıdır?
5. İnsanlık suçlarına karşı duyarlılık göstermenin kamu görevlileri açısından etik bir sorumluluk olduğu yönünde Bakanlığınızın herhangi bir çalışması veya yaklaşımı var mıdır?
6. İnsanlık suçlarına dikkat çeken kişilerin soruşturulmasının, bu suçların üzerinin örtülmesine ve toplumsal vicdanın zedelenmesine yol açtığı yönündeki eleştiriler Bakanlığınızca nasıl değerlendirilmektedir?